

Головань М. С. Європейська кредитно-трансферна система як інноваційна технологія організації навчання / М. С. Головань // Професіоналізм педагога в контексті європейського вибору України: якість освіти – основа конкурентоспроможності майбутнього фахівця [Текст]: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Ялта (27-29 вересня, 2012 року) / Республіканський вищий навчальний заклад “Кримський гуманітарний університет”. – Ялта, РВНЗ КГУ, 2012. – с. 157-161.

УДК: 378.14

ЄВРОПЕЙСЬКА КРЕДИТНО-ТРАНСФЕРНА СИСТЕМА ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Головань Микола Степанович,

канд. пед. наук, доцент,

декан обліково-фінансового факультету

ДВНЗ “Українська академія банківської справи

Національного банку України”

Постановка проблеми. Головним завданням вищої школи на сьогоднішньому етапі модернізації вищої освіти України є забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Розв’язання цього завдання можливе за умови створення сприятливих умов для реалізації студентами свого інтелектуального потенціалу на основі впровадження в навчальний процес інноваційних педагогічних технологій, суттєвого підвищення ефективності навчального процесу, індивідуалізації навчання, безперервної активності і викладача, і кожного студента. Такий підхід до організації навчального процесу забезпечує кредитно-модульну систему підготовки фахівців, яка є складовою європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, яка сприяє забезпеченню міждержавної процедури порівняння результатів навчання, їх академічного визнання, забезпечення академічної мобільності студентів.

Метою впровадження інноваційних технологій навчання, зокрема європейської кредитно-трансферної системи у ВНЗ є інтенсифікація навчального процесу, підвищення якості підготовки фахівців та інтеграція національної системи вищої освіти в європейське та світове освітнє співтовариство. Європейська кредитно-трансферна система ґрунтується на компетентнісному підході до навчання і на даний момент є найкращим засобом, що сприятиме такій підготовці. Тому вивчення теоретичних основ цієї системи необхідне для глибинного розуміння суті цієї технології.

Мета статті – обґрунтування європейської кредитно-трансферної системи як інноваційної технології навчання, окреслити переваги та проблеми впровадження її у вищих навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна педагогічна технологія – це «цілеспрямоване впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, що охоплюють ціннісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів» [3, с.338]. На думку Л. І. Даниленка, інноваційна педагогічна технологія – це «якісно нова сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання й управління, яка привносить суттєві зміни до результату освітнього процесу і розглядається як багатокомпонентна модель – така, що включає в себе: навчальну, виховну та управлінську інноваційні технології» [5, с.20].

Отже, інноваційна педагогічна технологія – це система оригінальних, новаторських способів, прийомів, педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчально-виховний процес від визначення його мети до очікуваних результатів і які цілеспрямовано, систематично й послідовно впроваджуються в педагогічну практику з метою підвищення якості ефективності та результативності навчально-виховного процесу.

Головань М. С. Європейська кредитно-трансферна система як інноваційна технологія організації навчання / М. С. Головань // Професіоналізм педагога в контексті європейського вибору України: якість освіти – основа конкурентоспроможності майбутнього фахівця [Текст]: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Ялта (27-29 вересня, 2012 року) / Республіканський вищий навчальний заклад “Кримський гуманітарний університет”. – Ялта, РВНЗ КГУ, 2012. – с. 157-161.

Європейська кредитно-трансферна система (далі – ЄКТС) – це орієнтована на студента модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні модульних технологій, системи накопичення і трансферу кредитів та забезпечує прозорість результатів навчання і навчального процесу з метою сприяння планування, надання, оцінювання, визнання та підтвердження кваліфікацій та навчальних модулів, а також сприяння мобільності студентів.

ЄКТС організації навчального процесу передбачає чітку структурування змісту навчання на окремі змістові модулі; обов'язкове опрацювання студентом кожного модуля; варіативність навчання; адаптацію навчального процесу до індивідуальних можливостей і запитів студентів; гнучкість управління навчальним процесом.

Педагогічний потенціал ЄКТС як моделі навчального процесу, що ґрунтується на поєднанні модульних технологій навчання та залікових кредитів, обумовлений такими функціями, що реалізуються в процесі навчальної діяльності: *пізнавальною* (сприяє самоосвітній діяльності; служить засобом актуалізації пізнавально-мислительної діяльності); *орієнтаційною* (забезпечує формування системи уявлень про цілі, плани, засобах здійснення дій, становленні оцінних суджень і відношень); *рефлексивною* (сприяє осмисленню набутого досвіду освітньої діяльності – когнітивного, практичного, мотиваційно-ціннісного і умінь самоосвітньої діяльності); *спонукальною* (визначає характер мотивів, що стимулюють студента до самоосвіти, саморозвитку, самоактуалізації); *комунікативною* (обумовлює зародження, підтримку, якісне перетворення освітньої діяльності); *накопичувальною* (означає накопичувальний облік раніше набутих кредитів за всіма рівнями і ступенями вищої професійної освіти). Функції педагогічного потенціалу КМСОНП у своїй сукупності відображують процес формування професійної компетентності студента [2, с.114].

У кредитно-модульній системі навчання студент опановує навчальну програму шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів, а оцінювання якості його навчальних досягнень здійснюється у вигляді поточного та підсумкового модульного контролю за рейтинговою системою.

Виділені особливості дають підстави стверджувати, що педагогічні можливості модульного навчання в цілому полягають у гнучкій побудові освітнього процесу, змісту дисциплін кожного з блоків; інтегруванні різних видів та форм навчання, доборі найбільш підходящих з них для певної аудиторії студентів, які, в свою чергу, отримують можливість самостійно працювати із запропонованою їм індивідуальною навчальною програмою у зручному для них темпі. Крім того модульне навчання дозволяє подолати фрагментарність навчання шляхом створення цілісної наочної програми і проблемного подання навчального матеріалу модуля. Модульне навчання характеризується адаптивністю, реалізація якого відбивається у специфічних способах організації індивідуально-диференційованого навчання в рамках КМСОНП.

З погляду функціональних аспектів, європейська кредитно-трансферна система є основою індивідуально орієнтованої організації навчального процесу, що надає студентам можливість складання індивідуальних навчальних планів, вільного визначення послідовності освоєння дисциплін, самостійного складання особистих семестрових розкладів навчальних занять; стимулюючої бально-рейтингової системи оцінювання результатів навчальної

Головань М. С. Європейська кредитно-трансферна система як інноваційна технологія організації навчання / М. С. Головань // Професіоналізм педагога в контексті європейського вибору України: якість освіти – основа конкурентоспроможності майбутнього фахівця [Текст]: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Ялта (27-29 вересня, 2012 року) / Республіканський вищий навчальний заклад “Кримський гуманітарний університет”. – Ялта, РВНЗ КГУ, 2012. – с. 157-161.

діяльності студентів; формування й постійного розвитку навчальних планів, програм і стандартів змісту освіти; надання викладачам академічної свободи, зокрема, права вільного вибору методики навчання [1]. Ключовими елементами ЄКТС є індивідуально орієнтована організація навчального процесу та стимулююча бально-рейтингова система оцінювання результатів навчальної діяльності студентів у поєднанні з принципами педагогічного менеджменту. Основними принципами педагогічного менеджменту є: чітко поставлені цілі освіти; педагогічне проектування навчально-виховного процесу; компетентне консультування; нормування навчальної роботи; оперативний, надійний (об’єктивний), повний, точний і постійний облік і контроль; справедливе ставлення до студентів; винагорода за якісне і своєчасне виконання завдань; взаємна дисциплінованість викладачів і студентів; наявність у викладачів і студентів чітких стандартних інструкцій і їх неухильне дотримання, що сприяє підвищенню якості роботи викладачів і студентів, передбачуваності одержуваних студентами оцінок. [4, с.39].

Індивідуально орієнтована організація навчального процесу є невід’ємною складовою ЄКТС і звільняє студента від необхідності мати спільний семестровий навчальний план і розклад з іншими студентами. Заняття проводяться за розкладом по групах та потоках, які створюються на один семестр для вивчення конкретної дисципліни під керівництвом конкретного, як правило, вибраного студентом викладача.

Аналіз наукової літератури та особистий практичний досвід переконливо свідчить про те, що кредитно-модульна система інтенсифікує навчально-виховний процес, вдосконалює його методи та засоби; покращує програму навчальної дисципліни з урахуванням процесу підвищення рівня професійної культури фахівців; раціонально ділить зміст навчального матеріалу на модулі; забезпечує об’єктивну перевірку якості засвоєння теоретичного й практичного матеріалу кожного модуля; стимулює активну пошукову самостійну роботу студентів протягом усього періоду навчання ВНЗ. У рамках ЄКТС організації навчання реалізована суб’єкт-суб’єктна парадигма навчання, згідно якої викладач сприймає студента як суб’єкта навчання, активного його учасника, який працює самостійно над навчальним матеріалом і в межах визначеного часу має право на вибір тактики навчання (темпу, послідовності проходження, рівня засвоєння, самоконтролю засвоєння, самооцінки, підготовки).

Упровадження ЄКТС у сфері вищої освіти передбачає активне використання інтерактивних форм і методів свідомого залучення особистості до навчального процесу, створення творчої атмосфери в період навчальної діяльності, використання диференційних форм і методів педагогічного процесу. При такому підході студент стає суб’єктом педагогічної взаємодії та активним учасником комунікативного діалогу з викладачем. Кредитно-модульна система передбачає використання таких форм, методів і технологій інноваційного навчання як: розробка проектів, програм, планів, розв’язання нестандартних індивідуальних завдань, ділових ігор, “кейс-методів”, особистісно-орієнтованого підходу, перехід від монологу до дискусії, диспути, «мозкові штурми» тощо. В інноваційних технологіях навчання закладаються принципово нові форми контролю й оцінювання знань студентів: індивідуальні співбесіди, публічні огляди, оцінювання групами експертів.

Головань М. С. Європейська кредитно-трансферна система як інноваційна технологія організації навчання / М. С. Головань // Професіоналізм педагога в контексті європейського вибору України: якість освіти – основа конкурентоспроможності майбутнього фахівця [Текст]: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Ялта (27-29 вересня, 2012 року) / Республіканський вищий навчальний заклад “Кримський гуманітарний університет”. – Ялта, РВНЗ КГУ, 2012. – с. 157-161.

Встановлено, що ЄКТС організації навчального процесу у ВНЗ є найбільш ефективною з існуючих систем організації навчання студентів, оскільки принцип варіативності навчання дає можливість максимально врахувати запити кожної категорії студентів; запровадження індивідуалізації навчання дозволяє врахувати професійні запити та інтереси кожного студента, забезпечуючи їх професійне зростання; запровадження накопичувальної системи кредитів стимулює систематичну цілеспрямовану самостійну роботу студентів, спрямовану на підвищення свого освітнього й професійного рівня впродовж усього періоду навчання та їх професійної діяльності, тобто стимулюватиме їх навчання упродовж життя.

Таким чином, кредитно-модульна технологія навчання має певні переваги перед традиційним підходом до навчання, а саме: зміст матеріалу дисципліни розподілений на окремі змістові одиниці – модулі, які мають відносно самостійне значення; змінено форму спілкування викладача і студента на практичному занятті: опосередковано – через організацію кредитно-модульного навчання та безпосередньо індивідуально; самостійна робота студентів займає значну частину відведеного на навчання часу, в її процесі вони вчаться планувати, самоорганізовуватися та саморозвиватися; підвищується об'єктивність оцінювання навчання студентів – вона цілком залежить від суми набраних балів за кожний модуль; контроль якості навчання набуває більшої прозорості, оскільки є система накопичення балів і студенти мають змогу відстежувати свої оцінки; студенти мають можливість постійно контролювати власні досягнення у навчанні. Становлення системи навчання майбутніх фахівців у сучасних умовах повинно ґрунтуватися на використанні інноваційних технологій навчання, що дозволяють досягти високого рівня професійної компетентності випускників.

Висновки. Європейська кредитно-трансферна система як технологія організації навчання сприяє підвищенню мотивації студентів до успішного навчання, організації індивідуально-орієнтованого навчального процесу (за рахунок модульної технології навчання, накопичувальної системи кредитів, бально-рейтингової системи оцінювання знань, індивідуальних форм навчання, спеціальним способом організованої самостійної роботи студентів), формуванню стійких знань і умінь в предметних областях його професійної діяльності і, як наслідок, якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

ЄКТС як інноваційна технологія організації навчання не обмежується вдосконаленням окремих аспектів перебігу навчального процесу, а передбачає докорінну зміну завдань, змісту і характеру принципів навчання та забезпечує індивідуалізацію навчання, безперервну активність викладача і студентів, враховує індивідуальні особливості та запити кожного студента, стимулює розумовий, соціальний і національно-духовний потенціал майбутніх фахівців.

Резюме. Розкрито потенціал європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу як інноваційної технології навчання. **Ключові слова:** інновація, педагогічна технологія, європейська кредитно-трансферна система.

Резюме. Раскрыто потенциал европейской кредитно-трансферной системы организации учебного процесса как инновационной технологии обучения. **Ключевые слова:** инновация, педагогическая технология, европейская кредитно-трансферная система.

Головань М. С. Європейська кредитно-трансферна система як інноваційна технологія організації навчання / М. С. Головань // Професіоналізм педагога в контексті європейського вибору України: якість освіти – основа конкурентоспроможності майбутнього фахівця [Текст]: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Ялта (27-29 вересня, 2012 року) / Республіканський вищий навчальний заклад “Кримський гуманітарний університет”. – Ялта, РВНЗ КГУ, 2012. – с. 157-161.

Summary. Was revealed the potential of European credit transfer system the learning process how innovative learning technologies. **Key words:** innovation, educational technology, the European credit transfer system.

Література

1. Бадарч Д., Наранцеєг Я., Сазонов Б.А. Организация индивидуально-ориентированного учебного процесса в системе зачетных единиц / Под общ. Ред. Б.А.Сазонова. М.: НИИВО, 2003.
2. Головань М.С. Педагогічний потенціал кредитно-модульної системи організації навчального процесу щодо формування професійної компетентності студентів / М. С. Головань // Вища освіта України – Додаток 4, том VII (25). – 2010 р. – Тематичний випуск «Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору» [Текст]. – Теоретичний та науково-методичний часопис. Інститут вищої освіти АПН України. – с. 110-118.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 351 с.
4. Методические рекомендации по применению системы зачетных единиц (ECTS) при разработке и реализации программ высшего профессионального образования в условиях введения федеральных государственных образовательных стандартов / Б.А. Сазонов, Е.В.Караваева, Н.И.Максимов – М.: Изд-во МГУ, 2007. – 104 с.
5. Оцінювання та відбір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник. / За редакцією Л. Даниленка. – К. : Логос, 2001. – 185 с.
6. Сікорський П. І. Кредитно-модульна технологія навчання : навчальний посібник / П. І. Сікорський. – К.: Вид-во Європейського університету, 2004. – 127 с.